

Constant een levensteken

Leren omgaan met de sociale media

Tegenwoordig delen mensen lief en leed op sociale media als Hyves, Facebook en Twitter. Hoe meer persoonlijke informatie je bekend maakt, hoe meer je daarvoor terugkrijgt. Er kleven echter ook nadelen aan en de gevolgen zijn niet altijd te overzien. "Wanneer de intieme levenssfeer verdwijnt, krijg je modelburgers, oppervlakkige mensen, die steeds alles 'goed' willen doen." En: "Je moet Twitter zien als een gesprek, maar je moet wel beseffen dat je in de spotlights kunt staan, omdat mensen je volgen."

TEKST: ESTHER RAAIJMAKERS

Wie op een willekeurige dag in de bus of trein zit, kan het tafereel regelmatig gadeslaan. Mensen die voorover gebogen met hun vinger op het scherm van hun gsm tikken. Ze gebruiken hun telefoon niet puur en alleen om te bellen of te sms'en, maar steeds meer voor sociale media als Hyves, Facebook en Twitter. Via sociale media zijn mensen voortdurend in contact met bekenden en wisselen ze interessante nieuwtjes en ervaringen met elkaar uit. Die berichten nemen soms behoorlijk intieme vormen aan. "Ik ben ongesteld", twittert een vrouw, of: "Het gaat slecht met mijn moeder. Kans is groot dat ze dit niet overleeft", laat een man weten. Het zijn zaken die mensen eerst voor zichzelf hielden of alleen met intimi deelden en nu letterlijk op straat gooien. Door sociale media vervaagt de grens tussen het privéleven en het publieke leven steeds meer. De vraag is of het wel goed is om al die persoonlijke informatie openlijk te delen en zo je privésfeer op te geven?

Unieke plaats

Volgens Bart van der Sloot, die onderzoek naar privacy en internet doet, is dat alles behalve verstandig. "De intieme levensruimte is een unieke plaats die een belangrijke rol speelt in het leven van de mens. Het is een omgeving waar je als individu zelf je eigen wetten en regels bepaalt." Van der Sloot wil maar zeggen: de intieme levensruimte is een plaats waar je de vrijheid hebt om je te gedragen zoals je wilt. Niemand beloert je, luistert je af of weet wat je

Iedereen zegt wel eens iets doms, maar door internet krijg je onverwachte effecten, van gezichts- tot baanverlies

precies doet. Het is ook de omgeving waar het individu zich kan ontwikkelen en kan experimenteren. Wanneer iemand je gekwetst heeft, kun je je terugtrekken in die intieme ruimte en hartverscheurend op de bank gaan zitten te huilen. Je kunt een bord tegen een muur kapot smijten, om je frustraties af te reageren. Kortom: de privésfeer is een plaats waar je dingen kunt doen die de maatschappij als niet-wenselijk ziet of waar je je voor schaamt. Van der Sloot: "In de publieke ruimte kunnen overheid en maatschappij sociale normen en regels aan jou opleggen. In de privésfeer niet, daar ben jij de baas."

In zijn eigen leven gaat hij heel bewust met deze kwestie om. Zo wil hij niet dat het interview op band opgenomen wordt. Ervaart hij zelfs een interview al als inbreuk op zijn privacy? Van der Sloot: "Op zich niet, maar het brengt wel het gevaar op zo'n inbreuk met zich mee. De opnames kunnen in handen van derden vallen. Dat risico wil ik vermijden. Begrijp me goed: het is niet per se verkeerd om persoonlijke informatie met de rest van de wereld te delen, maar het is wel goed dat je onderscheid maakt in wat je aan wie vertelt. Er zijn gradaties."

Modelburgers

"Daarbij komt dat iedereen tegenwoordig een mobieltje heeft met foto- en filmmogelijkheden. Gevolg is dat we ons steeds meer bewust worden van het feit dat gekke en rare handelingen door andere mensen vastgelegd en verspreid kunnen worden. Wanneer de intieme levenssfeer verdwijnt, krijg je modelburgers, oppervlakkige mensen, die steeds alles 'goed' willen doen. Vandaag de dag is het niet alleen de overheid die ons met camera's in de gaten houdt. Door de mobiele telefoons, doen we het

Door mobiele telefoons met internet en camera is er niet één *Big Brother*, maar zijn er vele *Little Brothers*.

nu bij elkaar. Er is niet één *Big Brother* meer, maar vele *Little Brothers*. De gevolgen kunnen groot zijn. Iedereen zegt wel eens iets doms of flapt er iets uit, maar doordat jijzelf of een ander het op internet zet, krijg je onverwachte effecten, van gezichtsverlies tot baanverlies, of zelf een juridisch proces." Zo raakte onlangs voetballer Lex Immers van ADO Den Haag in opspraak. Na een overwinning op Ajax zong Immers samen met de supporters: "We gaan op jodenjacht." Andere supporters legden het 'feestelijke' moment vast op hun gsm's en even later stond het op internet. Het duurde niet lang voordat de reacties op gang kwamen. Immers kreeg een geldboete van zijn voetbalclub en de KNVB schorste hem van vier wedstrijden. Of denk aan het berichtje dat journalist en tv-presentator Cornald Maas vorig jaar op Twitter postte: "Grappige exportproducten heeft Nederland: Sienke, Joran vd Sloot, PVV." Deze opmerking schoot bij zijn werkgever, de TROS, in het verkeerde keelgat waardoor hij een aantal weken later ontslagen

werd. Cornald Maas bedoelde het niet beledigend, maar het laat wel zien dat iemands intenties niet altijd goed overkomen in een kort berichtje van 140 tekens. Je kunt niet nuanceren en aangeven welke emotie bij je bericht hoort waardoor het een eigen leven gaat leiden.

Uitlaatklep

Waarom nemen mensen dan toch risico's door heel hun hebben en houden online te zetten? Van der Sloot: "We 'zijn' pas, wanneer we worden waargenomen. Via sociale media zijn we eigenlijk constant bezig onszelf in ons bestaan te bevestigen", aldus Van der Sloot.

Maar sociale media zijn niet alleen maar kommer en kwel. Mensen gebruiken ze ook als uitlaatklep. Bij de aanslag in Alphen aan den Rijn konden mensen hun verontwaardiging, afschuw en angst langs die weg uiten. Je publiekelijk uiten kan ook helend werken, stelde internetsocioloog Albert Benschop onlangs in dagblad *Metro*. Delen van

rouw en verdriet via internet kan effectief zijn. Het medium is laagdrempelig, anoniem en 24 uur per dag beschikbaar.

Informatiewetenschapper Eric van den Berg is fervent gebruiker. Op alle belangrijke sociale media heeft hij een account. Op Twitter en zijn website, beide te vinden onder de naam *Isidorusweb*, profileert Van den Berg zich als uitgesproken katholiek. "Ik twitter met mensen over geloofszaken en wan-

Grote invloed van Twitter

In Nederland hebben 10 miljoen mensen een profiel op Hyves, bijna 4,5 miljoen mensen zijn lid van Facebook en Twitter telt 400.000 gebruikers. Daarvan twitteren 168.000 mensen heel actief, dat is minder dan 1 procent van de Nederlandse bevolking. De invloed van Twitter is vele malen groter dan het aantal gebruikers doet vermoeden, omdat veel Bekende Nederlanders erop zitten en door de media in de gaten worden gehouden.

"Mensen zijn erg meelevend, eigenlijk zoals ze dat in het echte leven ook vaak zijn"

neer ik een interessant katholiek nieuwtje heb, geef ik dat door. Op die manier ontstaan contacten die langzamerhand uitgroeien tot vriendschappen. Dat is gewoon ontzettend leuk."

Maar Van den Berg is zich ook goed bewust van de gevaren. Van begin af aan is hij alert geweest in wat hij wel en niet naar buiten brengt. "Veel mensen denken dat ik mijn hele leven op straat gooi, maar ik vertel niet steeds waar ik ga of sta en je zult er niet achter komen of ik broers en zussen heb, of hoe het met mijn oom gaat. Sommige mensen gebruiken Twitter om zich af te reageren en hebben dan achteraf spijt. Dat heb ik nooit gehad. Wat je op internet zet, gaat niet meer weg en kan zomaar

weer opduiken. Dat besef ik heel goed"

Op Twitter heeft de informatiewetenschapper zeker twaalfhonderd volgelingen, maar het kunnen er ook meer zijn, want hij heeft zijn account niet afgeschermd. Iedereen kan zijn berichtjes op internet lezen, ook mensen die zelf niet twitteren. "Mensen zijn erg meelevend, eigenlijk zoals ze dat in het echte leven ook vaak zijn. Je moet Twitter zien als een gesprek, maar je moet wel beseffen dat je in de spotlights kunt staan, omdat mensen je volgen."

Niet achterblijven

Niet alle sociale mediagebruikers zijn zo nadenkend als Van den Berg. Kinderen bijvoorbeeld weten nog niet goed waar ze mee bezig zijn, terwijl ze op steeds jongere leeftijd aan sociale media deelnemen. Bart van der Sloot: "Het dochttertje van een kennis zit al op Hyves. Ze is nog maar elf jaar maar kan niet achterblijven, want iedereen uit haar klas heeft een profiel op Hyves. Anders hoor je er gewoon niet bij. Ik vertel haar wel eens wat over de gevaren, maar dan kijkt ze mij wazig aan. Als jongeren later gaat solliciteren kunnen ze problemen krijgen met foto's waar ze dronken op staan. *Internet never forgets.*"

Vandaag de dag is het heel gebruikelijk dat werkgevers sollicitanten op internet natrekken. Eric van den Berg vindt dat sollicitanten er recht op hebben om te weten wanneer een werkgever hem/haar googelt. "Ik vind het een goede sociale code wanneer werkgevers zeggen: 'We kijken ook op je Facebook, Hyves en LinkedIn, wat je zoal gedaan hebt. Nu gebeurt dat wel, maar het wordt heel vaak niet gezegd. Het is bijna een taboe. Als we van elkaar weten dat we er allemaal opzitten, waarom zouden we dat dan niet benoemen?'"

Mediapsycholoog William Rice heeft het idee dat mensen steeds bewuster met privé-informatie omgaan. "Een aantal jaren geleden zag je nog dat iedereen naïef en vol vertrouwen allerlei informatie en leuke foto's op Hyves plaatste, maar mensen worden slimmer en schermen steeds meer informatie af. Zeker voor onbekenden zodat die niet zomaar alles kunnen achterhalen. Er gaat natuurlijk een periode overheen voordat de massa voldoende opgevoed is om op een goede manier met zo'n nieuw fenomeen om te gaan. Als beginnening moet je het zelf een beetje uitvogelen. Maar je leert vanzelf wat werkt en wat misschien niet zo handig is om te doen. Ik denk dat we nog in een tussenfase zitten, waarin we aan het leren zijn hoe we met sociale media moeten omgaan. Mensen worden door schade en schande wijzer." ■

Zwijgen

Laatst zat ik met iemand in een kano, een man van tegen de tachtig. We kenden elkaar vrijwel niet. Hij kende het gebied waar we doorheen voeren, de Biesbosch, heel goed, hij stuurde dus, wat betekende dat hij achterin zat en ik voorin, ieder met een enkele peddel. Ik zag hem dus niet. We stapten 's ochtends voor negenen in de kano en 's avonds om halfacht er weer uit. Het was een schitterende dag, lente, paaiende vissen plons-

den in het water, seringen geurden, de wilgen wuifden groen boven drijvend hout, dat soms, door bevers, helemaal van de bast ontdaan was. Daar wees de man me dan op.

Ook op de ree die vlak aan de oever heel stil stond te kijken terwijl wij voorbij kwamen, met niet meer dan het geluid van het water tegen de boeg van de boot. We zeiden bijna niets. Een hele dag en de gesprekken waren uiterst karig. Niet veel meer dan: Hier lijkt een bijennest te zitten. Kunnen we daar uit de kano stappen? Het moet eenzaam zijn hier te wonen. Daar gaat een visarend.

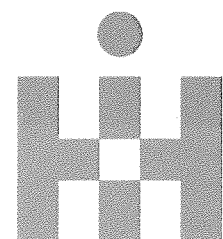
Het was geen moment ongemakkelijk. Integendeel, dat zwijgende varen was heel mooi en op een bijna niet te beschrijven manier vertrouwelijk.

Het is niet zo makkelijk om met iemand te zwijgen, er zijn veel mensen met wie je dat beslist niet kunt. Dan 'is' er iets, iets dat eigenlijk uitgesproken zou moeten worden. Maar als je elkaar amper kent, is er niets verzwegen. Zwijgen kan ook ongemak uitdrukken, als je geen van tweeën weet wat te zeggen.

Maar dat was eigenlijk ook niet zo. Het is misschien een beetje raar om te zeggen, maar het leek nog het meest op hoe je je voelt als je met een dier op stap bent. Af en toe zeg je wel wat, maar niet om te communiceren, meer om de verstandhouding te bevestigen. Je bent alleen, maar ook niet.

Dacht aan het gedicht van Judith Herzberg waarin staat dat de vader 'een lang uur' had zitten zwijgen aan 'mijn bed' had gezeten. "Nou", zegt de ik als hij weggaat, "dit gesprek is makkelijk te resumeren." "Nee", zegt de vader, "nee toch niet. Je moet het maar eens proberen."

De samenvatting van zwijgen is niet te geven. Zwijgen kan een veelbetekenend geschenk zijn. Waarover je alleen maar kunt zwijgen.

Ignatiushuis
Centrum voor geloof en cultuur

Het symposium vindt plaats in de Oude Lutherse Kerk, Singel 411, Amsterdam

10.00 - 17.00 uur

- **Henk Witte** (onderzoeker Ignatiaanse Spiritualiteit): **Keuzes maken die verbinden**
- **Jan Peters SJ** (islamoloog): **Keuzes maken die bevrijden**
- **Workshops** met: Gregory Brenninkmeijer SJ, Anne Stael, Riëtte Beurmanjer, Kitty Bouwman e.a.
- **Vesperviering** in de Krijtberg Singel 446
- **Feestborrel** in het Ignatiushuis Beulingstraat 11

Jubileum Symposium Zaterdag 21 mei 2011

Kiezen voor het goede leven Keuzes maken die verbinden en bevrijden

We ontkomen er niet aan voortdurend te kiezen. Maar waar kiezen we eigenlijk voor - en op grond waarvan? Zijn er vandaag nog criteria die voor ons allemaal gelden en ons kunnen verbinden? Of kan 'het goede leven' alleen maar goed en bevrijdend zijn als ieder zoveel mogelijk zijn eigen keuzes maakt? Praat er over mee met het Ignatiushuis!

Aanmelden via www.ignatiushuis.nl
Nadere informatie: 020 679 82 07